

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Τμήμα Ζ')

Διάταξη της 1ης Οκτωβρίου 2020 C-89/20

Η αρχή ne bis in idem

Επιμέλεια: Αγνή Παπαδημητρίου

Απόσπασμα κειμένου απόφασης¹

1. Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 54 της Συμβάσεως εφαρμογής της συμφωνίας του Σένγκεν, της 14ης Ιουνίου 1985, [...] [στο εξής: ΣΕΣΣ].

2. Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας που κινήθηκε σε βάρος των GR, HS και IT καθώς και της τελούσας υπό εκκαθάριση Inter Consulting d.o.o., οι οποίοι κατηγορούνται για τέλεση, ηθική αυτουργία ή συνέργεια σε τέλεση, στην Κροατία, πράξεων που χαρακτηρίζονται ως κατάχρηση εμπιστοσύνης στο πλαίσιο εμπορικών πράξεων. [...]

3. Το άρθρο 4, παράγραφος 1, της Πράξεως περί των όρων προσχωρήσεως της Δημοκρατίας της Κροατίας [...] στο εξής: πράξη προσχωρήσεως ορίζει τα εξής: «Οι διατάξεις του κεκτημένου του Σένγκεν [...] είναι δεσμευτικές για την Κροατία και εφαρμόζονται σε αυτήν από την ημερομηνία προσχώρησης». [...]

5. Το άρθρο 54 της ΣΕΣΣ περιλαμβάνεται στο κεφάλαιο 3 το οποίο φέρει τον τίτλο «Εφαρμογή της αρχής ne bis in idem». Το άρθρο αυτό προβλέπει τα εξής: «Όποιος καταδικάσθηκε [ή αθωώθηκε] αμετάκλητα από ένα συμβαλλόμενο μέρος δεν μπορεί να διωχθεί από ένα άλλο συμβαλλόμενο μέρος για τα ίδια πραγματικά περιστατικά, υπό τον όρον όμως ότι, σε περίπτωση καταδίκης, η ποινή έχει ήδη εκτιθεί ή εκτίεται ή δεν μπορεί πλέον να εκτιθεί σύμφωνα με τους νόμους του συμβαλλομένου μέρους που επέβαλε την καταδίκη». [...]

6. Το άρθρο 31, παράγραφος 2, του Συντάγματος της Δημοκρατίας της Κροατίας ορίζει τα εξής: «Κανείς δεν μπορεί να δικαστεί εκ νέου ούτε μπορεί να ασκηθεί σε βάρος του ποινική δίωξη για πράξη για την οποία έχει αθωωθεί ή καταδικαστεί με νομίμως εκδοθείσα αμετάκλητη δικαστική απόφαση».

¹ Δικαστήριο Ευρωπαϊκής Ένωσης -

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=232221&pageIndex=0&doclang=el&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1561970>, όπου ανευρίσκεται το κείμενο της απόφασης [τελευταία επίσκεψη: 25.05.2021].

7. Κατά το άρθρο 246, παράγραφοι 1 και 2, του Kazneni zakon (ποινικού κώδικα), όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της υπόθεσης της κύριας δίκης, η κατάχρηση εμπιστοσύνης που τελείται στο πλαίσιο εμπορικών πράξεων συνιστά ποινικό αδίκημα οικονομικού χαρακτήρα. [...]

8. Κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της υπόθεσης της κύριας δίκης, ο GR ήταν μέλος του συμβουλίου διαχείρισεως της Skiper Hoteli d.o.o. και της Interco Umag d.o.o., Umag (στο εξής: Interco), νυν Inter Consulting. Είχε επίσης την ιδιότητα εταίρου της Rezidencija Skiper d.o.o. και κατείχε εταιρικά μερίδια στην Alterius d.o.o. Ο HS, από την πλευρά του, ήταν πρόεδρος του συμβουλίου διαχείρισεως της Interco και κατείχε επίσης εταιρικά μερίδια στην Alterius, ενώ ο IT πραγματοποιούσε εκτιμήσεις της αξίας ακινήτων.

9. Στις 28 Σεπτεμβρίου 2015 η Županijsko državno odvjetništvo u Puli (εισαγγελία της κομητείας της Pula, Κροατία, στο εξής: εισαγγελία της Pula) εξέδωσε κατηγορητήριο κατά των GR, HS, IT και της Interco. Βάσει του κατηγορητηρίου αυτού, κατηγορούνταν, αφενός, ο GR και η Interco για κατάχρηση εμπιστοσύνης στο πλαίσιο εμπορικών πράξεων, κατά την έννοια του άρθρου 246, παράγραφοι 1 και 2, του ποινικού κώδικα, όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της υπόθεσης της κύριας δίκης, και, αφετέρου, οι HS και IT για ηθική αυτουργία ο πρώτος και συνέργεια ο δεύτερος στην τέλεση του αδικήματος αυτού.

10. Από το εν λόγω κατηγορητήριο, όπως παρατίθεται στην αίτηση προδικαστικής αποφάσεως, προκύπτει ότι, μεταξύ των μηνών Δεκεμβρίου 2004 και Ιουνίου 2006, οι GR και HS προέβησαν σε ενέργειες προκειμένου η Interco να αγοράσει ακίνητα ευρισκόμενα σε διάφορα όμορα μεταξύ τους γεωτεμάχια εντός του Δήμου Savudrija (Κροατία), όπου η Skiper Hoteli σχεδίαζε να υλοποιήσει έργο τουριστικών καταλυμάτων. Εν συνεχεία, τα ίδια αυτά πρόσωπα φρόντισαν ώστε η Skiper Hoteli να αγοράσει τα εν λόγω ακίνητα σε τιμή σαφώς υψηλότερη από εκείνη της αγοράς, ούτως ώστε η Interco να επωφεληθεί παρανόμως εις βάρος της Skiper Hoteli.

11. Στο ίδιο κατηγορητήριο αναφέρεται επιπλέον ότι, μεταξύ των μηνών Νοεμβρίου 2004 και Νοεμβρίου 2005, οι GR και HS ενήργησαν επίσης ώστε ο GR και άλλες εταιρίες τις οποίες αυτός εκπροσωπούσε να πωλήσουν στη Skiper Hoteli, σε τιμή σαφώς υψηλότερη από εκείνη που ανταποκρινόταν στην πραγματική τους αξία, τα εταιρικά μερίδια που κατείχαν ο GR και οι άλλες αυτές εταιρίες στην Alterius, καθώς η αρχική εισφορά ενεργητικού στην τελευταία αυτή εταιρία συνίστατο σε ακίνητα ανεγερθέντα σε όμορα μεταξύ τους γεωτεμάχια ευρισκόμενα εντός του Δήμου Savdrija. Προς τούτο, οι GR και HS φρόντισαν να διενεργηθεί από τη Rezidencija Skiper και με τη συνέργεια του IT εκτίμηση η οποία προσδιόριζε για τα οικεία ακίνητα αξία υψηλότερη της πραγματικής. [...]

13. Κατά την προκαταρκτική επ' ακροατηρίου συζήτηση ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, οι GR και HS ζήτησαν την αναστολή της ποινικής διαδικασίας λόγω του ότι οι διώξεις που είχαν κινηθεί σε βάρος τους ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου αντέβαιναν στην αρχή ne bis in idem. Συναφώς, υποστήριξαν ότι είχαν ήδη διωχθεί ποινικώς για τις ίδιες πράξεις στην Αυστρία και ότι εκείνη η ποινική διαδικασία είχε περατωθεί με αμετάκλητη δικαστική απόφαση.

14. Στο πλαίσιο αυτό, το αιτούν δικαστήριο αναφέρει ότι οι αυστριακές ποινικές αρχές είχαν πράγματι κινήσει ποινικές διώξεις κατά δύο πρώην μελών του οργάνου διοίκησης της Hypo Alpe Adria Bank International AG (στο εξής: Hypo Alpe Adria Bank), τραπεζικού ιδρύματος ευρισκόμενου στην Αυστρία, καθώς και κατά των GR και HS ως συνεργών των δύο αυτών πρώην μελών. Σύμφωνα με το κατηγορητήριο που εκδόθηκε από τη [...] εισαγγελία του Klagenfurt και υποβλήθηκε ενώπιον του [...] περιφερειακού δικαστηρίου του Klagenfurt στις 9 Ιανουαρίου 2015, τα εν λόγω πρώην μέλη του οργάνου διοίκησης κατηγορούνταν για κατάχρηση εμπιστοσύνης, κατά την έννοια του Strafgesetzbuch (ποινικού κώδικα), επειδή ενέκριναν, μεταξύ των μηνών Σεπτεμβρίου 2002 και Ιουλίου 2005, τη χορήγηση

στη Rezidencija Skiper και στη Skiper Hoteli δανείων συνολικού ποσού 105 εκατομμυρίων ευρώ τουλάχιστον, χωρίς ούτε να έχουν τηρηθεί οι απαιτήσεις περί εισφοράς επαρκών ιδίων κεφαλαίων και περί ελέγχου της χρήσης των κεφαλαίων ούτε να έχουν ληφθεί υπόψη, αφενός, η απουσία έγγραφης τεκμηρίωσης σχετικά με την υλοποίηση των έργων για τα οποία χορηγούνταν τα δάνεια και, αφετέρου, η έλλειψη τόσο επαρκών μέσων εγγύησης καταβολής όσο και επαρκούς ικανότητας των οικείων εταιριών προς αποπληρωμή. Επιπλέον, οι GR και HS κατηγορήθηκαν ότι παρακίνησαν τα εν λόγω πρώην μέλη να τελέσουν το προσαπτόμενο αδίκημα ή συνέβαλαν στην τέλεσή του, ζητώντας την έγκριση για τη χορήγηση των δανείων. [...]

16. Με απόφαση του [...] περιφερειακού δικαστηρίου του Klagenfur, η οποία εκδόθηκε στις 3 Νοεμβρίου 2016, τα δύο πρώην μέλη του οργάνου διοίκησης της Hypo Alpe Adria Bank κρίθηκαν εν μέρει ένοχα για τις πράξεις για τις οποίες κατηγορούνταν και καταδικάστηκαν για την έγκριση ενός εκ των δανείων που είχαν χορηγηθεί στη Skiper Hoteli, ύψους άνω των 70 εκατομμυρίων ευρώ. Αντιθέτως, οι GR και HS αθωώθηκαν ως προς την κατηγορία για ηθική αυτουργία ή συνέργεια, αντιστοίχως, στην τέλεση των ποινικών αδικημάτων για τα οποία κατηγορούνταν τα πρώην μέλη του οργάνου διοίκησης της Hypo Alpe Adria Bank. Η απόφαση αυτή κατέστη αμετάκλητη μετά την απόρριψη, στις 4 Μαρτίου 2019, της αιτήσεως αναίρεσής που ασκήθηκε κατά αυτής ενώπιον του [...] Ανωτάτου Δικαστηρίου. [...]

17. Η εισαγγελία της Pula έκρινε ότι τα πραγματικά περιστατικά που εξετάστηκαν από την εισαγγελία του Klagenfurt και από το [...] δικαστήριο του Klagenfur) δεν ασκούν νομικώς επιρροή ως προς τον χαρακτηρισμό της αξιόποινης πράξης την οποία αφορά η ποινική διαδικασία της κύριας δίκης, δεν συνδέονται με τα πραγματικά περιστατικά που περιγράφονταν στο κατηγορητήριο που εξέδωσε η ίδια στις 28 Σεπτεμβρίου 2015 και, ως εκ τούτου, δεν πρέπει να θεωρηθεί ότι έχουν ήδη αποτελέσει αντικείμενο δικαστικής κρίσης.

18. Υπό τις συνθήκες αυτές, το [...] περιφερειακό δικαστήριο της κομητείας της Pula αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το εξής προδικαστικό ερώτημα: [...]

28. [...] Το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 54 της ΣΕΣΣ έχει την έννοια ότι, για να διαπιστωθεί αν παραβιάζεται η αρχή ne bis in idem λόγω ταυτότητας των πραγματικών περιστατικών στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών που κινήθηκαν σε δύο κράτη μέλη, οι αρμόδιες αρχές του κράτους μέλους εντός του οποίου η ποινική διαδικασία είναι ακόμη εκκρεμής πρέπει να λάβουν υπόψη όχι μόνον τα πραγματικά περιστατικά τα οποία αναφέρει το κατηγορητήριο που εξέδωσαν οι αρμόδιες αρχές του άλλου κράτους μέλους καθώς και το διατακτικό της αμετάκλητης δικαστικής αποφάσεως που εκδόθηκε στο κράτος αυτό, αλλά και εκείνα που αναφέρει το σκεπτικό της αποφάσεως αυτής και εκείνα τα οποία αφορούσε η ανακριτική διαδικασία αλλά τα οποία δεν περιλήφθηκαν στο κατηγορητήριο.

29. Προκειμένου να δοθεί απάντηση στο ερώτημα αυτό, υπενθυμίζεται ότι το κατάλληλο κριτήριο για να κριθεί αν το άρθρο 54 της ΣΕΣΣ έχει εφαρμογή είναι το κριτήριο της ταυτότητας των πραγματικών περιστατικών, υπό την έννοια ότι τα πραγματικά περιστατικά στα οποία στηρίζονται οι ποινικές διαδικασίες που έχουν κινηθεί στα οικεία δύο κράτη μέλη πρέπει να αποτελούν ένα σύνολο πραγματικών περιστατικών άρρηκτα συνδεδεμένων μεταξύ τους κατά χρόνο, τόπο και αντικείμενο. [...]²

31. Ωστόσο, στην προκειμένη περίπτωση, αφενός, το αιτούν δικαστήριο δεν αναφέρει, έστω και συνοπτικώς πλην όμως επακριβώς, πώς συνδέονται μεταξύ τους τα πραγματικά περιστατικά που εξε-

² Απόφαση της 18ης Ιουλίου 2007, Kraaijenbrink, C-367/05, EU:C:2007:444, σκέψεις 26 έως 28.

τάστηκαν στο πλαίσιο των αντίστοιχων ποινικών διαδικασιών, τα πραγματικά περιστατικά που μνημονεύονται στο σκεπτικό της αμετάκλητης αποφάσεως την οποία εξέδωσε στις 3 Νοεμβρίου 2016 το [...] περιφερειακό δικαστήριο του Klagenfurt, τα πραγματικά περιστατικά τα οποία, μολονότι εξετάστηκαν από την εισαγγελία του Klagenfurt, δεν περιλήφθηκαν εντούτοις επισήμως στο κατηγορητήριο που εκδόθηκε από αυτήν, ούτε και εξηγεί τους λόγους για τους οποίους η εισαγγελία της Pula υπεισήλθε σε έρευνα επί αδικημάτων τα οποία συνδέονταν με εκείνα τα οποία είχαν ήδη αποτελέσει αντικείμενο ποινικής διαδικασίας στην Αυστρία. Αφετέρου, το δικαστήριο αυτό περιορίζεται σε απλή παράθεση του περιεχομένου του κατηγορητηρίου που εξέδωσε καθεμία από τις δύο αυτές εθνικές εισαγγελίες καθώς και του διατακτικού της αποφάσεως του [...] περιφερειακού δικαστηρίου του Klagenfurt, χωρίς να εξειδικεύει τα πραγματικά περιστατικά ώστε να τα παρουσιάσει συνολικά κατά τρόπο λογικό και κατανοητό. Τούτο έχει ως συνέπεια να μην έχει εκθέσει το αιτούν δικαστήριο με επαρκή σαφήνεια και ακρίβεια το σύνολο των κρίσιμων πραγματικών περιστατικών ή των πραγματικών στοιχείων στα οποία στηρίζεται το προδικαστικό ερώτημα και, ως εκ τούτου, να μην πληρούται η απαίτηση του άρθρου 94, στοιχείο α', του Κανονισμού Διαδικασίας.

32. Επιπλέον, το αιτούν δικαστήριο, περιοριζόμενο σε συνοπτική παράθεση των ισχυρισμών των GR και HS περί φερόμενης παραβιάσεως της αρχής *ne bis in idem* χωρίς να εξηγήσει, βάσει των εγγράφων που επικαλούνται τα εν λόγω πρόσωπα, κατά πόσον θα μπορούσε ενδεχομένως να κριθεί ότι υπάρχει ταυτότητα των πραγματικών περιστατικών και, επίσης, παραλείποντας να εξειδικεύσει το περιεχόμενο του υποβληθέντος προδικαστικού ερωτήματος, τόσο από νομικής απόψεως όσο και υπό το πρίσμα των κρίσιμων πραγματικών περιστατικών, καθώς και τις αμφιβολίες που διατηρεί ως προς την εφαρμογή της αρχής *ne bis in idem* σε σχέση με το κριτήριο της ταυτότητας των πραγματικών περιστατικών και, ενδεχομένως, σε σχέση με τη νομολογία του Δικαστηρίου επί του εν λόγω ζητήματος, δεν εξέθεσε με επαρκή σαφήνεια και ακρίβεια τους λόγους για τους οποίους υπέβαλε το συγκεκριμένο προδικαστικό ερώτημα και δεν συμμορφώθηκε, ως εκ τούτου, προς την απαίτηση του άρθρου 94, στοιχείο γ', του Κανονισμού Διαδικασίας.

33. Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω εκτιμήσεων, κρίνεται, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 53, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ότι η υπό κρίση αίτηση προδικαστικής αποφάσεως είναι προδήλως απαράδεκτη.

Παρατηρήσεις

1. Η αρχή *ne bis in idem* ορίζει ότι κανένας μπορεί να διωχθεί ή να καταδικασθεί ποινικά δύο φορές για το ίδιο αδίκημα³. Το θεμελιώδες αυτό δικαίωμα αναγνωρίζεται τόσο από τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Χάρτης)⁴ όσο και από την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ)⁵, καθώς και από την σύμβαση Σένγκεν⁶.

2. Τα περισσότερα κράτη έχουν υιοθετήσει την αρχή αυτή και την έχουν περιλάβει στο εσωτερικό τους δίκαιο. Συγκεκριμένα βλέπουμε πως η Κροατία έχει εισάγει την αρχή *ne bis in idem* στο εθνικό της δίκαιο, το οποίο ρητά αναφέρει ότι «*κανείς δεν μπορεί να δικάσσει εκ νέου ούτε μπορεί να ασκηθεί*

³ Απόφαση της 26ης Φεβρουαρίου 2013, Åkerberg Fransson (C-617/10).

⁴ Άρθρο 50 του Χάρτη.

⁵ Πρωτόκολλο (άρθρο 4) της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την Προστασία των Ανθρώπινων Δικαιωμάτων και Θεμελιωδών Ελευθεριών.

⁶ Σκέψη 5 της απόφασης.

σε βάρος του ποινική δίωξη για πράξη για την οποία έχει αθωωθεί ή καταδικαστεί με νομίμως εκδοθείσα αμετάκλητη δικαστική απόφαση.»⁷.

3. Κάτι ανάλογο θα λέγαμε ότι ισχύει και στο ελληνικό δίκαιο. Ο Έλληνας νομοθέτης φρόντισε και συμπεριέλαβε την αρχή *ne bis in idem* και στο ουσιαστικό ποινικό δίκαιο, αλλά και στο δικονομικό ποινικό. Συγκεκριμένα το άρ. 9 ΠΚ αναφέρει ότι «η ποινική δίωξη για πράξη που τελέστηκε στην αλλοδαπή αποκλείεται: α) αν ο υπαίτιος δικάστηκε για την πράξη αυτή στην αλλοδαπή και αθωώθηκε ή αν σε περίπτωση που καταδικάστηκε, έχει εκτίσει ολόκληρη την ποινή του [...]». Για την εφαρμογή αυτού του κανόνα δικαίου τίθενται δύο προϋποθέσεις: Πρώτον, η συγκεκριμένη πράξη να έχει τελεσθεί στην αλλοδαπή και δεύτερον, σύμφωνα με την ρητή εξαίρεση του άρθρου 9 παρ. 2 ΠΚ, να μην πρόκειται για πράξεις οι οποίες υπάγονται στο άρθρο 8 ΠΚ, επί των οποίων εφαρμόζονται οι ελληνικοί ποινικοί νόμοι. Παρ' όλα αυτά, η ποινή που εκτίθηκε στην αλλοδαπή αφαιρείται σε κάθε περίπτωση, κατ' εφαρμογήν της αρχής του συνυπολογισμού (ΠΚ 10), από την ποινή που επιβάλλουν τα ελληνικά δικαστήρια.⁸ Επιπλέον σύμφωνα με το άρ. 57 παρ. 1 ΚΠΔ «αν κάποιος έχει καταδικαστεί αμετάκλητα ή αθωωθεί ή έχει παύσει ποινική δίωξη εναντίον του, δεν μπορεί να ασκηθεί και πάλι εις βάρος του δίωξη για την ίδια πράξη, ακόμη και αν δοθεί σε αυτή διαφορετικός χαρακτηρισμός». Με την διάταξη αυτή λοιπόν δεν επιτρέπεται η ποινική δίωξη μιας αξιόποινης πράξης για την οποία υπάρχει δεδικασμένο. Αρχικά θα πρέπει να γίνει διαχωρισμός του τυπικού από του ουσιαστικού δεδικασμένου.⁹ Το τυπικό δεδικασμένο αναφέρεται στην περάτωση της εκκρεμούς δίκης και επομένως στο γεγονός ότι η απόφαση δεν μπορεί πια να προσβληθεί, ενώ το ουσιαστικό δεδικασμένο αναφέρεται στην επιρροή της απόφασης σε μια μεταγενέστερη δίκη με το ίδιο αντικείμενο.¹⁰ Συγκεκριμένα η επιρροή αυτή μπορεί να είναι είτε αρνητική, δηλαδή να απαγορεύεται η δίωξη του ίδιου προσώπου για το ίδιο έγκλημα (αρχή *ne bis in idem*), είτε θετική όταν η νέα δίωξη για το ίδιο έγκλημα αφορά άλλο πρόσωπο, οπότε το δεδικασμένο επιδρά στο περιεχόμενο της νέας διαδικασίας.¹¹ Επιπλέον το άρ. 57 παρ. 4 ΚΠΔ αναφέρει ρητά ότι «ο εισαγγελέας μπορεί επίσης να απόσχει από τη δίωξη συγκεκριμένου προσώπου, εάν ύστερα από τη διενέργεια ευρωπαϊκής δικαστικής συνδρομής προκύψει ότι έχει ήδη ασκηθεί δίωξη σε βάρος του για τα ίδια πραγματικά περιστατικά σε άλλο κράτος -μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης». Φαίνεται συνεπώς πως με την προσθήκη της ανωτέρω διάταξης ο νομοθέτης θέλει να διασφαλίσει και να συνδυάσει την τήρηση του δεδικασμένου και της αρχής *ne bis in idem*¹².

4. Δυστυχώς όμως βλέπουμε πως ούτε ο Έλληνας νομοθέτης εξηγεί την έννοια των «πραγματικών περιστατικών», αν δηλαδή περιορίζονται μόνο σε αυτά που αναφέρονται στο διατακτικό της αλλοδαπής απόφασης ή επεκτείνονται και στα περιστατικά που εκτίθενται στο σκεπτικό της αποφάσεως, καθώς και σε αυτά που καταγράφηκαν κατά την ανακριτική διαδικασία. Επομένως τα ελληνικά δικαστήρια πιθανόν να απευθύνονταν και αυτά με προδικαστική παραπομπή στο ΔΕΕ, όπως ενήργησε και στο δικαστήριο της Κροατίας. Άλλωστε, όπως φαίνεται από την απόφαση του ΔΕΕ, το Δικαστήριο δεν έκρινε την προδικαστική παραπομπή απαράδεκτη για τον λόγο που αυτή έγινε, αλλά για το γεγονός ότι οι δύο εθνικές εισαγγελίες δεν είχαν εξειδικεύσει τα πραγματικά περιστατικά, ώστε το Δικαστήριο να μπορέσει να κρίνει αν υπάρχει παραβίαση της αρχής *ne bis in idem*¹³.

⁷ Σκέψη 6 της απόφασης.

⁸ Μυλωνόπουλος Χρήστος, *Διεθνές ποινικό δίκαιο*, εκδ. Σάκκουλας, Αθήνα, 1993, σσ. 301επ.

⁹ Νικόλαος Ανδρουλάκης, *Θεμελιώδεις Έννοιες της Ποινικής Δίκης*, εκδ. Σάκκουλας, 4^η έκδοση, 2012, σελ 175.

¹⁰ Καρράς Αργύριος, *Ποινικό Δικονομικό Δίκαιο*, εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2020, σελ 273.

¹¹ Ακριβώς ό.π., σελ 273.

¹² Ακριβώς ό.π., σελ. 280.

¹³ Σκέψεις 24, 31, 32 της απόφασης

